

Downloaded via the EU tax law app / web

Apvienotās lietas C-89/10 un C-96/10

Q?Beef NV

pret

Belgische Staat

un

Frans Bosschaert

pret

Belgische Staat u.c.

(Rechtbank van eerste aanleg te Brussel l?gumi sniegt prejudici?lu nol?mumu)

Savien?bas ties?b?m neatbilstoši valsts nodok?i – Nodok?i, kas tiek maks?ti saska?? ar finanšu atbalsta un maks?jumu sist?mu, kura atz?ta par neatbilstošu Savien?bas ties?b?m – Sist?ma, kas aizst?ta ar jaunu sist?mu, kura atz?ta par atbilstošu – Nepamatoti iekas?tu nodok?u atg?šana – L?dzv?rt?bas un efektivit?tes principi – Noilguma termi?a garums – “Dies a quo” – No valsts un no indiv?diem atg?stami pras?jumi – Daž?di termi?i

Sprieduma kopsavilkums

1. *Savien?bas ties?bas – Tieša iedarb?ba – Savien?bas ties?b?m neatbilstoši valsts nodok?i – Atpras?jums – Noteikumi – Valsts ties?bu piem?rošana – Valsts ties?b?s noteikts noilguma vai pras?bas celšanas termi?š*
2. *Savien?bas ties?bas – Tieša iedarb?ba – Savien?bas ties?b?m neatbilstoši valsts nodok?i – Atpras?jums – Noteikumi – Valsts ties?bu piem?rošana – Valsts ties?b?s noteikts noilguma termi?š, kurš nodok?u atpras?juma sa?emšanai no individu?la starpnieka ir gar?ks par valstij piem?rojamo termi?u – Pie?aujam?ba – Nosac?jums*
3. *Prejudici?li jaut?jumi – Interpret?cija – Interpret?jošu spriedumu iedarb?ba laik? – Atpaka?ejošs sp?ks – Spriedums, ar kuru konstat?ta valsts tiesisk? regul?juma ar atpaka?ejošu sp?ku neatbilst?ba Savien?bas ties?b?m*

(LESD 267. pants)

1. Savien?bas ties?bas pie?auj piem?rot piecu gadu noilguma termi?u, kas valsts ties?bu sist?m? ir noteikts pras?jumiem pret valsti, pras?b?m par t?du nodok?u atg?šanu, kuri tikuši samaks?ti, p?rk?pjot min?t?s ties?bas, saska?? ar “jauktu atbalsta un nodok?u sist?mu”.

Gad?jum?, ja nepast?v saska?oti noteikumi t?du nodok?u atmaksas regul?šanai, kas ir noteikti, p?rk?pjot Savien?bas ties?bas, dal?bvalstis saglab? ties?bas piem?rot to valsts ties?b?s paredz?tos procesu?los noteikumus, tostarp pras?bas celšanas termi?a jom?, ar noteikumu, ka ir iev?roti l?dzv?rt?bas un efektivit?tes principi.

L?dzv?rt?bas princips nav p?rk?pts tikt?, cik?l piecu gadu noilguma termi?š tiek piem?rots visiem

prasījumiem pret attiecīgo dalībvalsti un ciktāl tās piemērojamāba nav atkarīga no tās, vai šie prasījumi izriet no valsts tiesību vai Savienības tiesību pārskatpuma, kas ir jāpārbauda valsts tiesīm. Attiecībā uz efektivitātes principu saprātīgu termiņu noteikšana prasības celšanai, kuru neievērošanas gadījumā tiesiskās drošības interesēs tas ir beidzies, vienlaikus aizsargājot nodokļu maksātāju un attiecīgo iestādi, atbilst Savienības tiesībām. Šādi termiņi nepadara praktiski neiespējamu vai pārmerīgi grūtu to tiesību īstenošanu, kas izriet no Savienības tiesību sistēmas, pat ja principā to izbeigšanās sekas ir tādas, ka celtā prasība tiek pilnībā vai daļēji noraidīta.

(sal. ar 34.–36. un 38. punktu un rezolūcijas daļas 1) punktu)

2. Savienības tiesības pieļauj tādai valsts tiesisko regulējumu, ar kuru privātpersonai tiek piešķirts ilgākš termiņš nodokļu atgāšanai no citas privātpersonas, kura ir iesaistījusies kā starpnieks, kuram tās nodokļus ir samaksājuši nepamatoti un kura tos ir samaksājuši valstij pirmās privātpersonas vārdā, lai gan, ja privātpersona šos nodokļus būtu tieši maksājuši valstij, tās tiesības beigtos šā kā atgāšanas termiņā, atkarībā no kopājo tiesību sistēmas par nepamatotu maksājumu atgāšanas prasībām, jo privātpersonas, kas darbojas kā starpnieki, faktiski var pieprasīt no valsts summas, kuras, iespējams, ir samaksātas citu privātpersonu interesēs.

(sal. ar 45. punktu un rezolūcijas daļas 2) punktu)

3. Tiesas konstatējums spriedumā, kas pieņemts, pamatojoties uz līgumu sniegt prejudiciālu nolikumu, par to, ka attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma atpakaļejošais spēks nav saderīgs ar Savienības tiesībām, neietekmē noilguma termiņa sākumu, kas paredzēts valsts tiesību sistēmā attiecībā uz prasījumiem pret attiecīgo dalībvalsti.

Pirmkārt, jautājums par noilguma termiņa sākuma noteikšanu principā ir valsts tiesību jautājums. Otrkārt, spriedumam, kas ir pieņemts, pamatojoties uz līgumu sniegt prejudiciālu nolikumu, nav galīgs spēks, bet tikai deklarāts spēks, kā rezultātā tas sekas parasti stājas spēkā dienā, kad ir stājies spēkā interpretētā tiesību norma. Tādējādi Savienības tiesības pieļauj valsts iestādei atsaukties uz saprātīgu noilguma termiņa izbeigšanos tikai tad, ja valsts iestāžu rīcības dēļ, to apvienojot ar prasības celšanas termiņa pastāvīšanu, privātpersonai pilnībā ir liegta iespēja īstenot savas tiesības valsts tiesībās.

(sal. ar 47., 48., 51. un 53. punktu un rezolūcijas daļas 3) punktu)

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtais palāta)

2011. gada 8. septembrī (*)

Ar Savienības tiesībām nesaderīgi valsts nodokļi – Nodokļi, kas tiek maksāti saskaņā ar finanšu atbalsta un maksājumu sistēmu, kura atzīta par pretēju Savienības tiesībām – Sistēma, kas aizstāta ar jaunu sistēmu, kura atzīta par saderīgu – Nepamatoti iekasēti nodokļu atgāšana – Līdzvērtības un efektivitātes principi – Noilguma termiņa garums – Dies a quo – No valsts un no individuāliem atgāstami prasījumi – Dažādi termiņi

Apvienotās lietas C-89/10 un C-96/10

par līgumiem sniegt prejudiciālu nolikumu, ko *Rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (Beļģija) iesniedza ar lūgumiem, kas pieņemti attiecīgi 2010. gada 29. un 12. janvārī un kas Tiesā reģistrēti 2010. gada 17. un 22. februārī, tiesvedības

Q-Beef NV (C-89/10)

pret

Belgische Staat

un

Frans Bosschaert (C-96/10)

pret

Belgische Staat,

Vleesgroothandel Georges Goossens en Zonen NV un

Slachthuizen Goossens NV.

TIESA (ceturtais palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichof*], tiesneši L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente), A. Prehala [*A. Prechal*] un E. Jarašņs [*E. Jarašinas*],

ģenerālvokāts N. Jāskinens [*N. Jääskinen*],

sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ģemotvārī rakstveida procesu un 2011. gada 3. februāra tiesas sēdi,

ģemotvārī apsvērumus, ko sniedza:

- Q-Beef NV un F. Bosšāra [*F. Bosschaert*] vārdā – Ž. Arnošmeits [*J. Arnauts-Smeets*], *advocaat*,
  - Vleesgroothandel Georges Goossens en Zonen NV un Slachthuizen Goossens NV vārdā – A. D'Aluņns [*A. D'Halluin*] un F. van Remortels [*F. van Remoortel*], *advocaten*,
  - Beļģijas valdības vārdā – Ž. K. Allē [*J.-C. Halleux*], pārstāvis, kam palīdz J. Vastersavents [*Y. Vastersavendts*] un E. Jakubovics [*E. Jacobowitz*], *advocaten*,
  - Eiropas Komisijas vārdā – S. Tomass [*S. Thomas*] un H. van Vliets [*H. van Vliet*], pārstāvji,
- noklausījies ģenerālvokāta secinājumus 2011. gada 26. maija tiesas sēdē, pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 L?gumi sniegt prejudici?lu nol?mumu ir par Be??ijas Karalistes valsts ties?b?s noteikt? ?paš? piecu gadu noilguma termi?a atbilst?bu l?dzv?rt?bas un efektivit?tes principi?m, kas izriet no Savien?bas ties?b?m, k? ar? š? termi?a s?kuma br?ža noteikšanu.

2 Šie l?gumi ir iesniegti saist?b? ar tiesved?b?m starp, pirmk?rt, Q?Beef NV (turpm?k tekst? – “Q?Beef”) un Be??ijas valsti (C?89/10) un, otrk?rt, starp F. Bosš?ru [F. Bosschaert] un Be??ijas valsti, k? ar? [starp F. Bosš?ru] un *Vleesgroothandel Georges Goossens en Zonen NV* un *Slachthuizen Goossens NV* (turpm?k tekst? – “Goossens sabiedr?bas”) (C?96/10) par iesp?ju piem?rot piecu gadu noilguma termi?u pras?b?m pret Be??ijas valsti, lai pan?ktu maks?jumu atmaksu, kas tika iekas?ti, lai uztur?tu *Fonds de la sant? et de la production des animaux* [Dz?vnieku vesel?bas un dz?vnieku izcelsmes produktu fonds] (turpm?k tekst? – “Fonds”).

Atbilstoš?s ties?bu normas

Valsts tiesiskais regul?jums Fonda jom?

1987. gada tiesiskais regul?jums

3 Ar 1987. gada 24. marta Dz?vnieku vesel?bas likumu (1987. gada 17. apr??a *Moniteur belge*, 5788. lpp.; turpm?k tekst? – “1987. gada likums”) tika ieviesta finans?šanas sist?ma pabalstiem saist?b? ar c??u pret dz?vnieku slim?b?m un dz?vnieku un dz?vnieku izcelsmes produktu higi?nas, vesel?bas un kvalit?tes uzlabošanu (turpm?k tekst? – “1987. gada sist?ma”). Saska?? ar t? 2. pantu š? likuma m?r?is ir “c?n?ties pret dz?vnieku slim?b?m ar nol?ku veicin?t vesel?bas aizsardz?bu un dz?vnieku tur?t?ju ekonomisko labkl?j?bu”.

4 1987. gada likuma 32. panta 2. punkt? bija noteikts:

“Lauksaimniec?bas ministrij? tiek izveidots [Fonds] [..]. Š? fonda m?r?is ir iesaist?ties piemaksu, subs?diju un citu pabalstu saist?b? ar c??u pret dz?vnieku slim?b?m un dz?vnieku un dz?vnieku izcelsmes produktu higi?nas, vesel?bas un kvalit?tes uzlabošanu finans?jum?. Fondu finans? no:

1) oblig?tajiem maks?jumiem, kas ir j?veic fizisk?m vai juridisk?m person?m, kuras audz?, p?rstr?d?, transport?, apstr?d?, p?rdod vai tirgo dz?vniekus;

[..]

Ja oblig?tie maks?jumi tiek iekas?ti no person?m, kuras audz?, p?rstr?d?, transport?, apstr?d?, p?rdod vai tirgo dz?vniekus vai dz?vnieku izcelsmes produktus, tie katr? dar?jum? ietekm? ražot?ju.”

5 Ar 1987. gada likumu karalim tika noteiktas ties?bas noteikt šo oblig?to maks?jumu apm?ru, k? ar? to iekas?šanas noteikumus. Ar Kara?a 1987. gada 11. decembra R?kojumu par oblig?tajiem maks?jumiem Dz?vnieku vesel?bas un dz?vnieku izcelsmes produktu fond? (1987. gada 23. decembra *Moniteur belge*, 19317. lpp.; turpm?k tekst? – “1987. gada r?kojums”), s?kot ar 1988. gada 1. janv?ri, kautuv?m un eksport?t?jiem tika noteikti oblig?ti maks?jumi par katru nokauto vai eksport?to liellopu, te?u vai c?ku. Kautuv?m un eksport?t?jiem noteiktie oblig?tie maks?jumi bija j?pieprasa dz?vnieku pieg?d?t?jiem, kuri attiec?g? gad?jum? to atpras?tu no p?rdev?ja l?dz pat ražot?jam. 1987. gada likums un r?kojums v?l?k vair?kk?rt tika groz?ti. Neviena no šiem ties?bu aktiem netika pazi?ots Komisijai atbilstoši EEK l?guma 93. panta 3. punktam (tagad – EK l?guma 93. panta 3. punkts, kas k?uvis par EKL 88. panta 3. punktu).

1998. gada likums

6 Pēc Komisijas 1991. gada 7. maija Lēmuma 91/538/EEK par Beļģijas Dzīvnieku veselības un dzīvnieku izcelsmes produktu fondu (OV L 294, 43. lpp.), ar kuru 1987. gada sistēma tika atzēta par nesaderīgu ar kopējo tirgu, kā arī saskaņā ar 1998. gada 23. marta Likumu par budžeta fonda izveidi dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes produktu veselībai un kvalitātei (1998. gada 30. aprīļa *Moniteur belge*, 13469. lpp.; turpmāk tekstā – “1998. gada likums”) šī sistēma tika atcelta un aizstāta ar jaunu sistēmu (turpmāk tekstā – “1998. gada sistēma”), kurā ietilpa jauna obligāto maksājumu sistēma, kas bija piemērojama ar atpakaļejošu spēku, sākot no 1988. gada 1. janvāra, kā arī ar jaunu fondu – Budžeta fondu dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes produktu veselībai un kvalitātei (turpmāk tekstā abi kopā ar 1987. gada sistēmas Fondu saukti – “Fonds”). 1998. gada sistēma no 1987. gada sistēmas atšķiras galvenokārt ar to, ka tajā nav paredzēti maksājumi par importētiem dzīvniekiem un ka maksājumi par eksportētiem dzīvniekiem, sākot no 1997. gada 1. janvāra, vairs nav maksājami.

7 1998. gada likuma 5. pantā ir paredzēts, ka Fonds tostarp tiek finansēts no maksājumiem, kurus karalis nosaka fiziskajām vai juridiskajām personām, kuras audzē, pārstāda, transportē, apstāda, pārdod vai tirgo dzīvniekus vai dzīvnieku izcelsmes produktus.

8 1998. gada likuma 14. pantā ir noteikti maksājumi lopkautuvēm un eksportētājiem. Šo maksājumu apmēri atšķiras atkarībā no laikposma, par kuru tie ir maksājami. Saskaņā ar šo pantu:

“Šādi obligātie maksājumi Fondā tiek noteikti kautuvēm un eksportētājiem:

[..]

Šie obligātie maksājumi ir atprasāmi no ražotāja.

Šie obligātie maksājumi veicami tikai par iekšzemes dzīvniekiem. Tie nav maksājami par importētiem dzīvniekiem. Tie vairs nav maksājami par dzīvniekiem, kas ir eksportēti, sākot no 1997. gada 1. janvāra.

Attiecībā uz importētiem dzīvniekiem obligātie maksājumi, kuri kopš 1988. gada 1. janvāra tika maksāti, piemērojot [1987. gada rīkojumu], kas grozīts ar Karaļa 1989. gada 8. aprīļa, 1990. gada 23. novembra, 1993. gada 19. aprīļa, 1995. gada 15. maija, 1996. gada 25. februāra un 1997. gada 13. marta rīkojumiem, tiek atmaksāti nodokļu maksātājiem, kuri sniedz pierādījumus, ka to veiktie obligātie maksājumi attiecas uz importētiem dzīvniekiem, ka šos obligātos maksājumus tie nav pieprasījuši no ražotāja vai ka to pieprasīšana tikusi atsaukta un ka tie ir samaksājuši visus obligātos maksājumus par iekšzemes dzīvniekiem, tajā skaitā par eksportētiem nokautiem dzīvniekiem un eksportētiem audzētiem dzīvniekiem un darba dzīvniekiem.”

9 Ar 1998. gada likuma 15. un 16. pantu maksājumi tika noteikti atbildīgajiem par uzņēmumiem, kuros tiek turētas cūkās, kā arī pienotavām un piena produktu pārdošanas atzārnām turētājiem.

10 1998. gada likuma 17. panta otrajā daļā bija paredzēts tūlītējs izlīdzinājums starp prasājumiem, kas pienākas par maksājumiem, kas ir veikti atbilstoši 1987. gada sistēmai, un maksājumiem, kas ir veikti saskaņā ar 1998. gada sistēmu.

Valsts tiesiskais regulējums par nepamatotu maksājumu atgāšanu un noilgumu

11 Civilkodeksa 1376. pantā ir noteikts:

“Personai, kas kļūdas pēc vai tūlīt šķiet, ka tai nepienākas, ir pienākums to atmaksāt

personai, no kuras t? to nepamatoti sa??musi.”

12 Civilkodeksa 2262.a panta 1. punkta pirmaj? da??, kas groz?ta ar 1998. gada 10. j?nija likumu, kas st?j?s sp?k? 1998. gada 27. j?lij?, ir paredz?ts:

“Visu personiska rakstura pras?bu noilguma termi??s ir desmit gadi.”

13 Civilkodeksa 2244. panta, kur? ir noteikti galvenie noilguma termi?a p?rtraukšanas iemesli, pirmaj? un otraj? da?? ir paredz?ts:

“Tiesas pav?ste, samaksas piepras?jums vai aresta uzlikšana, ko pazi?o personai, kurai v?las ne?aut izmantot noilgumu, veido civiltiesisku p?rtraukumu.

Tiesas pav?ste p?rtrauc noilgumu l?dz gal?g? l?muma pasludin?šanai.”

14 1991. gada 17. j?lija saska?oto likumu par valsts gr?matved?bu (1991. gada 21. augusta *Moniteur belge*, 17960. lpp.; turpm?k tekst? – “saska?otie likumi par gr?matved?bu”) 100. panta 1. punkt? ir noteikts:

“??diem pras?jumiem iest?jas noilgums, un tie tiek piln?b? dz?sti par labu valstij, neskarot jebkuras citas noilguma normas citos likumos, noteikumos vai nol?gumos:

1) pras?jumi, kuru celšana likum? vai noteikumos paredz?t? form? nav notikusi piecu gadu laik?, skaitot no 1. janv?ra finanšu gad?, kur? tie radušies;

[..].”

15 Saska?oto likumu par gr?matved?bu 101. pant? ir noteikts:

“[...] Tiesved?bas ierosin?šana aptur noilgumu l?dz gal?g? nol?muma pasludin?šanai.”

16 Attiec?b? uz noilgumu pras?bai par galvojumu Civilkodeksa 2257. pant? ir noteikts:

“Noilgums nes?kas:

[..]

attiec?b? uz pras?bu par galvojumu l?dz br?dim, kad notikusi ?pašuma atsavin?šana;

[..].”

Proced?ra Komisij?

17 Atbilstoši L?guma 93. pant? paredz?tajai proced?rai Komisija t?s L?mum? 91/538 konstat?ja, ka 1987. gada sist?ma nav sader?ga ar kop?jo tirgu EEK l?guma 92. panta (v?l?k EK l?guma 92. pants, p?c groz?jumiem – EKL 87. pants) izpratn? un attiec?gi to vairs nevar ?stenot, jo oblig?tie maks?jumi kaušanas posm? attiecas ar? uz dz?vniekiem un produktiem, kas ievesti no cit?m dal?bvalst?m.

18 Ar 1995. gada 7. decembra un 1996. gada 20. maija v?stul?m Be??ijas Karaliste atbilstoši L?guma 93. panta 3. punktam pazi?oja par ties?bu akta projektu nol?k? atcelt 1987. gada sist?mu un to aizst?t ar jaunu sist?mu.

19 Šaj? likuma projekt?, kam bija j?k??st par 1998. gada likumu, tostarp tika paredz?ts risin?jums probl?mai saist?b? ar import?to dz?vnieku aplikšanu ar nodokli, kas bija par pamatu, lai

Komisija t?s L?mum? 91/538 atz?tu, ka 1987. gada sist?ma nav sader?ga ar kop?jo tirgu.

20 Min?tais likuma projekts ar Komisijas 1996. gada 30. j?lija l?mumu par valsts atbalsta saska?? ar EK l?guma [87.] un [88.] pantu at?aušanu (OV 1997, C 1, 2. lpp.) tika atz?ts par sader?gu ar kop?jo tirgu.

Pamata lietas un prejudici?lie jaut?jumi

Lieta C?89/10

21 Q?Beef ir Be??ijas uz??mums, kas nodarbojas ar dz?vnieku tirdzniec?bu un kas tostarp eksport? dz?vniekus. Veicot eksportu, tas atbilstoši tiesiskajam regul?jumam, kas piem?rojams attiec?b? uz Fondu, ir veicis da??dus maks?jumus Be??ijas valstij. Uz??mums apliecina, ka tas laik? no 1993. gada janv?ra l?dz 1998. gada apr?lim kop? ir samaks?jis summu EUR 137 164 apm?r?, kuru tas v?las atg?t no Be??ijas valsts.

22 P?c 2003. gada 21. oktobra sprieduma apvienotaj?s liet?s C?261/01 un C?262/01 *van Calster* u.c. (*Recueil*, l?12249. lpp.), kur? tika noteikts, ka 1998. gada likumam nevar tikt noteiktas nek?das sekas ar atpaka?ejošu sp?ku laikposmam pirms l?muma, ar kuru Komisija likuma projektu, k? rezult?t? tapa šis likums, atzina par sader?gu ar kop?jo tirgu, Q?Beef 2007. gada 2. apr?l? pret Be??ijas valsti iesniedza pras?bu *Rechtbank van eerste aanleg te Brussel* [Briseles pirm?s instances ties?], l?dzot atmaks?t attiec?gos maks?jumus.

23 Iesniedz?jtiesa uzskata, ka atbilstoši saska?oto likumu par gr?matved?bu 100. panta 1. punktam piecu gadu noilguma termi?? attiec?b? uz Q?Beef pras?jumu pret Be??ijas valsti ir s?kts skait?t no 1. janv?ra taj? finanšu gad?, kur? pras?jums rad?s, šaj? gad?jum?, ?emot v?r? izl?dzin?jumu, kas šaj? [ties?bu akta] tekst? noteikts starp pras?jumiem, kas pien?kas saska?? ar jauno sist?mu, un pras?jumiem saist?b? ar maks?jumiem, kas ir veikti saska?? ar 1987. gada sist?mu, gad?, kur? st?j?s sp?k? 1998. gada likums, proti, 1998. gada 1. janv?r?, un [noilguma termi??] ir beidzies 2002. gada 31. decembra pusnakt?. T? k? pras?ba pret Be??ijas valsti tika iesniegta 2007. gada 2. apr?l?, Q?Beef pras?jumam pret Be??ijas valsti saska?? ar Be??ijas ties?b?m esot iest?jies noilgums. Š? tiesa, pret?ji Q?Beef, uzskata, ka iepriekš min?tajam spriedumam apvienotaj?s liet?s *van Calster* u.c. esot tikai deklarativs raksturs attiec?b? uz valsts ties?b?m un no t? noilgumu nes?k skait?t.

24 Š?dos apst?kos *Rechtbank van eerste aanleg te Brussel* nol?ma aptur?t tiesved?bu un uzdot Tiesai š?dus prejudici?lus jaut?jumus:

“1) Vai Kopienu ties?bas liedz valsts ties?m piem?rot piecu gadu noilguma termi?u, kas ir noteikts valsts ties?bu sist?m? attiec?b? uz pras?jumiem pret valsti, attiec?b? uz pras?b?m par t?du nodok?u atg?šanu no dal?bvalsts, kuri veikti saska?? ar jauktu atbalsta un nodok?u sist?mu, kura tikusi atz?ta ne tikai par da??ji nelikum?gu, bet ar? par da??ji nesader?gu ar Kopienu ties?b?m, un kuri tikuši samaks?ti, pirms st?j?s sp?k? jaun? atbalsta un oblig?to maks?jumu sist?ma, kas aizst?j pirmo min?to sist?mu un kura ar Komisijas gal?gu l?mumu tikusi atz?ta par sader?gu ar Kopienu ties?b?m, bet ne tikt?l, cik?l šie maks?jumi tiek piem?roti ar atpaka?ejošu datumu attiec?b? uz laikposmu pirms š? l?muma?

2) Vai Kopienu ties?bas liedz dal?bvalstij veism?gi atsaukties uz valsts ties?b?s noteiktiem noilguma termi?iem, kuri sal?dzin?jum? ar tiem, kurus piem?ro saska?? ar visp?r?j?m ties?b?m, ir tai ?paši labv?l?gi, aizst?voties tiesved?b?, kuru pret to ir uzs?kusi priv?tpersona, lai nodrošin?tu savas individu?l?s ties?bas saska?? ar EK l?gumu t?d? liet?, k?du izskata valsts tiesa, ja šo ?paši labv?l?go noilguma termi?u rezult?t? nav iesp?jams atg?t nodok?us, kas samaks?ti dal?bvalstij saska?? ar jauktu atbalsta un nodok?u sist?mu, kura ne tikai tikusi atz?ta par da??ji nelikum?gu,

bet ar? par da??ji nesader?gu ar Kopienu ties?b?m, ja nesader?bu ar Kopienu ties?b?m Eiropas Kopienu Tiesa konstat?jusi tikai tad, kad bija beigušies šie ?paši labv?l?gie valsts ties?b?s paredz?tie noilguma termi?i, lai gan nelikum?ba past?v?ja jau iepriekš?”

Lieta C?96/10

25 F. Bosš?rs ir lauksaimnieks, kurš laik? no 1989. l?dz 1996. gadam par saviem nokautajiem dz?vniekiem veica Fondam paredz?tus maks?jumus *Goossens* sabiedr?b?m. F. Bosš?rs veica maks?jumus *Vleesgroothandel Georges Goossens en Zonen NV*, kas savuk?rt tos nodeva *Slachthuizen Goossens NV*, kura tos ieskait?ja Fond?. F. Bosš?rs pieprasa šo maks?jumu atmaksu, proti, kopum? EUR 38 842,46, ar pamatojumu, ka tie vi?am tikuši noteikti nelikum?gi, jo ties?bu akti šaj? jom? ir pretrun? Savien?bas ties?b?m.

26 2007. gada 31. j?lij? p?c iepriekš min?t? sprieduma apvienotaj?s liet?s *van Calster* u.c. F. Bosš?rs iesniedza pras?bu *Rechtbank van eerste aanleg te Brussel*, galvenok?rt, pret Be??ijas valsti nol?k? sa?emt vi?a nepamatoti veikto maks?jumu atmaksu un, pak?rtoti, pret *Goossens* sabiedr?b?m gad?jum?, ja vi?a tieš? pras?ba pret Be??ijas valsti netiktu atz?ta.

27 Ar pras?bas pieteikumiem, kuri min?t?s tiesved?bas ietvaros tika iesniegti 2007. gada 21. novembr?, *Goossens* sabiedr?bas iesniedza blakus pras?bas pret Be??ijas valsti, pirmk?rt, pras?bu par galvojumu gad?jumam, ja t?m tiktu piespriests atmaks?t F. Bosš?ra veiktos maks?jumus, un, otrk?rt, pras?bu atmaks?t maks?jumus, kurus š?s sabiedr?bas ir veikušas Fond?.

28 L?dz?gi k? liet? C?89/10 iesniedz?jtiesa nor?da, ka saska?? ar Be??ijas ties?b?m F. Bosš?ra un *Goossens* sabiedr?bu celtaj?m pras?b?m pret Be??ijas valsti par [maks?jumu] atmaksu ir iest?jies noilgums. T? ar? pret?ji tam, ko nor?da F. Bosš?rs un *Goossens* sabiedr?bas, uzskata, ka iepriekš min?tajam spriedumam apvienotaj?s liet?s *van Calster* u.c. ir tikai deklarativs raksturs, jo ar to netiek noteikts veikto maks?jumu nepamatotais raksturs, bet tikai konstat?ts, ka nodok?i bijuši nelikum?gi, jo tie bija noteikti ar atpaka?ejošu sp?ku.

29 Turpret?, t? k? pras?bas, ko F. Bosš?rs c?lis pret *Goossens* sabiedr?b?m, ir uzskat?mas par “personiska rakstura pras?b?m”, to noilguma termi?š ir desmit gadi. T? k? šis termi?š str?diem starp priv?tperson?m ticis noteikts ar 1998. gada 10. j?nija likumu, ar kuru tika groz?ts Civilkodekss, šo termi?u s?k skait?t tikai 1998. gada 27. j?lij?, dien?, kad šis likums st?j?s sp?k?. T?d?j?di 2007. gada 31. j?lij?, šo pras?bu iesniegšanas dien?, noilgums v?l nebija iest?jies. Attiec?b? uz pras?b?m par galvojumu pret Be??ijas valsti, ko *Goossens* sabiedr?bas c?la 2007. gada 21. novembr?, uz t?m noilgums *a fortiori* neattiecoties, jo t?s esot turpin?jums pras?b?m, ko 2007. gada j?lij? c?la F. Bosš?rs.

30 Š?dos apst?kos *Rechtbank van eerste aanleg te Brussel* nol?ma aptur?t tiesved?bu un uzdot Tiesai tr?s prejudici?lus jaut?jumus, no kuriem pirmais un trešais ir t?di paši k? attiec?gi pirmais un otrais prejudici?lais jaut?jums liet? C?89/10, kas izkl?st?ti š? sprieduma 24. punkt?, bet otrais ir formul?ts š?di:

“Vai Kopienu ties?b?s ir liegts, ka, ja dal?bvalsts uzliek nodok?us priv?tpersonai, kurai savuk?rt ir pien?kums pras?t šos nodok?us no cit?m priv?tperson?m, ar kur?m t? kop? veic komercdarb?bu nozar?, kur? dal?bvalsts ir noteikusi jauktu atbalsta un maks?jumu sist?mu, bet š? sist?ma v?l?k tikusi atz?ta ne tikai par da??ji nelikum?gu, bet ar? par da??ji nesader?gu ar Kopienu ties?b?m, š?m priv?tperson?m saska?? ar valsts ties?bu noteikumiem tiek piem?rots ?s?ks noilgums attiec?b? uz dal?bvalsti saist?b? ar maks?jumu, kas noteikti, p?rk?pjot Kopienu ties?bas, atmaksu, lai gan t?m piem?rots gar?ks noilgums attiec?b? uz priv?tpersonas starpniec?bu š?s pašas summas atg?šan?, k? d?? šis starpnieks var non?kt situ?cij?, kad pras?jumam pret vi?u

nav noilguma, bet pras?jumam pret dal?bvalsti t?ds ir, k? d?? treš?s personas var celt pras?bu pret starpnieku un starpniekam vajadz?bas gad?jum? ir j?ce? regresa pras?ba pret attiec?go dal?bvalsti, bet [starpniekam] nav iesp?jams atg?t no š?s dal?bvalsts maks?jumus, ko viš ir veicis tieši dal?bvalstij?”

31 Ar Tiesas priekšs?d?t?ja 2010. gada 6. apr??a r?kojumu lietas C?89/10 un C?96/10 rakstveida un mutv?rdu proces?, k? ar? sprieduma tais?šanai tika apvienotas.

Par prejudici?lajiem jaut?jumiem

Ievada apsv?rumi

32 No past?v?g?s judikat?ras izriet, ka tad, ja nav Savien?bas tiesisk? regul?juma attiec?gaj? jaut?jum?, katras dal?bvalsts ties?bu sist?m? ir j?nosaka kompetent?s tiesas un tiesved?bas procesu?lie noteikumi, kam j?nodrošina to ties?bu aizsardz?ba, kuras attiec?gaj?m person?m pieš?ir Savien?bas ties?bas, ar nosac?jumu, ka, pirmk?rt, šie noteikumi nedr?kst b?t maz?k labv?l?gi par tiem, kas attiecas uz l?dz?g?m iekš?ja rakstura pras?b?m (l?dzv?rt?bas princips), un, otrk?rt, tie nedr?kst padar?t praktiski neiesp?jamu vai p?rm?r?gi gr?tu to ties?bu ?stenošanu, ko pieš?ir Savien?bas ties?bu sist?ma (efektivit?tes princips) (tostarp skat. 2011. gada 19. maija spriedumu liet? C?452/09 *Iaia* u.c., Kr?jums, l?0000. lpp., 16. punkts un taj? min?t? judikat?ra).

Par pirmo jaut?jumu liet?s C?89/10 un C?96/10

33 Uzdodot šo jaut?jumu, iesniedz?jtiesa b?t?b? vaic?, vai t?dos apst?k?os, k?di ir pamata liet?, Savien?bas ties?bas nepie?auj piem?rot piecu gadu noilguma termi?u, kas valsts ties?bu sist?m? ir noteikts pras?jumiem pret valsti, pras?b?m par t?du nodok?u atg?šanu, kuri, p?rk?pjot Savien?bas ties?bas, tikuši samaks?ti saska?? ar “jauktu atbalsta un nodok?u sist?mu”.

34 Šaj? zi?? ir j?atg?dina, ka gad?jum?, ja nepast?v saska?oti noteikumi t?du nodok?u atmaksas regul?šanai, kas ir noteikti, p?rk?pjot Savien?bas ties?bas, dal?bvalstis saglab? ties?bas, iev?rojot l?dzv?rt?bas un efektivit?tes principus, piem?rot to valsts ties?b?s paredz?tos procesu?los noteikumus, tostarp noilguma termi?a jom?.

35 Šaj? gad?jum? š?iet, ka l?dzv?rt?bas princips nav p?rk?pts tikt?l, cik t?l piecu gadu noilguma termi?š tiek piem?rots visiem pras?jumiem pret Be??ijas valsti un cik t?l t? piem?rojam?ba nav atkar?ga no jaut?juma, vai šie pras?jumi izriet no valsts ties?bu vai Savien?bas ties?bu p?rk?puma, bet tas ir j?p?rbauda iesniedz?jtiesai.

36 Attiec?b? uz efektivit?tes principu Tiesa par sader?gu ar Savien?bas ties?b?m ir atzinusi sapr?t?gu termi?u noteikšanu pras?bas celšanai, kuru neiev?rošanas gad?jum? tiesisk?s droš?bas interes?s iest?jas noilgums, vienlaikus aizsarg?jot ieinteres?to personu un attiec?go iest?di. Š?di termi?i nepadara praktiski neiesp?jamu vai p?rm?r?gi gr?tu to ties?bu ?stenošanu, kas izriet no Savien?bas ties?bu sist?mas, pat ja princip? š?da termi?a izbeigšan?s sekas ir t?das, ka celt? pras?ba tiek piln?b? vai da??ji noraid?ta (skat. iepriekš min?to spriedumu liet? *Iaia* u.c., 17. punkts un taj? min?t? judikat?ra). Šaj? zi?? k? piem?ru var min?t, ka valsts ties?b?s noteikts tr?s gadus ilgs noilguma termi?š ir ticis uzskat?ts par sam?r?gu (šaj? zi?? skat. 2010. gada 15. apr??a spriedumu liet? C?542/08 *Barth*, Kr?jums, l?3189. lpp., 29. punkts).

37 Pamata liet?s, k? izriet no l?mumiem par prejudici?lu jaut?jumu uzdošanu, netiek apstr?d?ts, ka piem?rojamais noilguma termi?š ir piecu gadu termi?š, kuru, t? k? nav iz??muma apst?k?u, kuri Tiesai b?tu dar?ti zin?mi, nevar uzskat?t par pret?ju efektivit?tes principam.

38 T?d?j?di uz pirmo jaut?jumu liet?s C?89/10 un C?96/10 ir j?atbild, ka t?dos apst?k?os, k?di

ir pamata liet?, Savien?bas ties?bas pie?auj piem?rot piecu gadu noilguma termi?u, kas valsts ties?bu sist?m? ir noteikts pras?jumiem pret valsti, pras?b?m par t?du nodok?u atg?šanu, kuri, p?rk?pjot min?t?s ties?bas, tikuši samaks?ti saska?? ar "jauktu atbalsta un nodok?u sist?mu".

Par otro jaut?jumu liet? C?96/10

39 Uzdodot šo jaut?jumu, iesniedz?jtiesa b?t?b? vaic?, vai Savien?bas ties?bas nepie?auj t?du valsts tiesisko regul?jumu, ar kuru apst?k?os, k?di ir pamata liet?, priv?tperson?m tiek pieš?irts ilg?ks termi?š nodok?u atg?šanai no citas priv?tpersonas, kura ir iesaist?jusies k? starpnieks un kura pirm?s personas v?rd? ir samaks?jusi nodok?us valstij, lai gan, ja priv?tpersona šos nodok?us b?tu tieši maks?jusi valstij, š?s pirm?s priv?tpersonas ties?bas beigtos ?s?k? termi??.

40 Šaj? gad?jum?, k? uzskata iesniedz?jtiesa, F. Bosš?ra un *Goossens* sabiedr?bu pras?b?m par atmaksu pret valsti, ?emot v?r? ?pašo piecu gadu noilgumu, kas ir paredz?ts pras?jumiem pret valsti, ir iest?jies noilgums, savuk?rt F. Bosš?ra pras?bai pret š?m sabiedr?b?m nav iest?jies noilgums, jo t? tikusi iesniegta desmit gadu noilguma termi?a ietvaros, kas ir piem?rojams nepamatotu maks?jumu atg?šanai str?d? starp priv?tperson?m.

41 Š?d? kontekst? j?atg?dina ar?, ka saska?? ar past?v?go Tiesas judikat?ru Savien?bas ties?b?s nav aizliegts dal?bvalstij noteikt pras?b?m par t?du nodok?u atmaksu, kas iekas?ti, p?rk?pjot min?t?s ties?bas, valsts ties?bu aktos noteiktu tr?s gadu noilguma termi?u, ar ko tiek izdar?ta atk?pe no visp?r?j? regul?juma attiec?b? uz nepamatota maks?juma atg?šanas pras?bu starp priv?tperson?m, kur? ir noteikts labv?l?g?ks termi?š, ja šis noilguma termi?š vien?di attiecas gan uz t?m pras?b?m par nodok?u atmaksu, kas pamatotas ar Savien?bas ties?b?m, gan uz t?m, kas pamatotas ar valsts ties?b?m (skat. 1998. gada 15. septembra spriedumus liet? C?231/96 *Edis*, *Recueil*, I?4951. lpp., 39. punkts, un liet? C?260/96 *Spac*, *Recueil*, I?4997. lpp., 23. punkts, k? ar? 2002. gada 10. septembra spriedumu apvienotaj?s liet?s C?216/99 un C?222/99 *Prisco* un *CASER*, *Recueil*, I?6761. lpp., 70. punkts).

42 Turkl?t noilguma termi?i kopum? nodrošina tiesisko droš?bu, kas aizsarg? gan ieinteres?to personu, gan attiec?go iest?di (šaj? zi?? skat. iepriekš min?to spriedumu liet? *Edis*, 35. punkts, un 2010. gada 28. oktobra spriedumu liet? C?367/09 *SGS Belgium* u.c., Kr?jums, I?10761. lpp., 68. punkts). Tiesa ir ar? noteikusi, ka efektivit?tes princips nav p?rk?pts gad?jum?, ja valsts ties?b?s noteiktais noilguma termi?š nodok?u iest?dei, iesp?jams, ir labv?l?g?ks nek? sp?k? esošais noilguma termi?š priv?tperson?m (šaj? zi?? skat. 2008. gada 8. maija spriedumu apvienotaj?s liet?s C?95/07 un C?96/07 *Ecotrade*, Kr?jums, I?3457. lpp., 49.–54. punkts).

43 Turpret? efektivit?tes princips tiktu p?rk?pts gad?jum?, ja *Goossens* sabiedr?b?m neb?tu ne ties?bu sa?emt attiec?g? nodok?a atmaksu piecu gadu termi??, ne – p?c tam, kad p?c min?t? termi?a beig?m F. Bosš?rs pret min?taj?m sabiedr?b?m ir iesniedzis pras?bu par nepamatotu maks?jumu atg?šanu, – iesp?jas v?rsties pret valsti, k? rezult?t? par nepamatotu valstij maks?jumu nodok?u maks?jumu sek?m b?tu j?atbild tikai š?m starpnieka sabiedr?b?m.

44 Tom?r pamata liet?, k? uzskata iesniedz?jtiesa un pret?ji tam, ko savos rakstveida apsv?rumos nor?d?jusi Be??ijas vald?ba, ja *Goossens* sabiedr?b?m tiktu piespriests atmaks?t nepamatotos maks?jumus F. Bosš?ram, t?s var?tu atg?t š?s summas no valsts, ce?ot nevis pras?bu par atmaks?šanu pret valsti, jo š?dai pras?bai jau ir iest?jies noilgums saska?? ar ?pašo piecu gadu noilgumu termi?u, bet gan pras?jumu par galvojumu saist?b? ar personiska rakstura pien?kumu. Iesniedz?jtiesa uzskata, ka pras?b?m par galvojumu, ko *Goossens* sabiedr?bas pret Be??ijas valsti iesniedza 2007. gada 21. novembr?, nav iest?jies noilgums.

45 T?d?j?di uz otro jaut?jumu liet? C?96/10 ir j?atbild, ka Savien?bas ties?bas pie?auj t?du

valsts tiesisko regulējumu, ar kuru apstākos, kādi ir pamata liet, privtpersonām tiek piešķirts ilgks termiņš nodokļu atgāšanai no citas privtpersonas, kura ir iesaistījusies kā starpnieks un kura pirmās personas vārdā ir samaksājusi nodokļus valstij, lai gan, ja privtpersona šos nodokļus būtu tieši maksājusi valstij, šīs pirmās privtpersonas tiesības beigtos tās kā atgāšanas termiņā, atkāpjoties no kopājo tiesību sistēmas par nepamatotu maksājumu atgāšanas prasībām, ja privtpersonas, kas darbojas kā starpnieki, faktiski var pieprasīt no valsts summas, kuras, iespējams, ir samaksātas citu privtpersonu interesēs.

Par otro jautājumu lietā C-89/10 un trešo jautājumu lietā C-96/10

46 Ar šiem jautājumiem iesniedzītāja būtībā jautā, vai tādās apstākos, kādi ir pamata liet, Tiesas konstatējums par to, ka attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma atpakaļejošais spēks nav saderīgs ar Savienības tiesībām, spriedumā, kas pieņemts, pamatojoties uz līgumu sniegt prejudiciālu nolikumu, ietekmē nolikuma termiņa sākšanās brīdi, kas paredzēts valsts tiesību sistēmā attiecībā uz prasījumiem pret valsti.

47 Pirmkārt ir jāprecizē, ka nolikuma termiņa sākuma noteikšana, kā norādījis enerģētiskās savienības 55. punkts, principā ir atkarīga no valsts tiesībām. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai iespējams Tiesas konstatātais Savienības tiesību pārskatīšanas princips neietekmē nolikuma termiņa sākumu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *laia* u.c., 22. punkts un tajā minētā judikatūra).

48 Otrkārt, pretī tam, ko norāda prasītāji pamata liet, un atbilstoši iedibinātajai judikatūrai spriedumam, kas ir pieņemts, pamatojoties uz līgumu sniegt prejudiciālu nolikumu, nav galīgs spēks, bet tikai deklarācija spēkā, kā rezultātā tā sekas parasti stājas spēkā dienā, kad ir stājusies spēkā arī interpretētā tiesību norma (skat. 2008. gada 12. februāra spriedumu lietā *C-2/06 Kempter*, Krājums, I-411. lpp., 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

49 Attiecībā uz nolikuma termiņa sākumu jāatzīst, ka Tiesa ir nospriedusi, ka līdz direktīvas pareizas transpozīcijas brīdim transponēšanas pienākumu neizpildījus dalībvalsts nevar aizbildināties ar termiņa nokavējumu prasībām, ko pret šo valsti ir cēlusi privtpersona, lai aizsargātu ar šādas direktīvas noteikumiem piešķirtās tiesības, un ka valsts tiesības noteiktas termiņš prasības celšanai var sākties tikai no šā brīža (skat. 1991. gada 25. jūlija spriedumu lietā *C-208/90 Emmott*, *Recueil*, I-4269. lpp., 23. punkts).

50 Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, kas ir pieņemta pēc iepriekš minētā sprieduma lietā *Emmott*, Tiesa ir atzinusi, ka transponēšanas pienākumu neizpildījus dalībvalsts var atsaukties uz nolikumu saistību ar prasību celšanu [valsts] ties, pat ja šādu prasību celšanas brīdā tā vēl nebūtu pareizi transponējusi attiecīgo direktīvu, nolemjot, ka risinājums spriedumā lietā *Emmott* bija pamatots ar šīs lietas konkrētajiem apstākļiem, kuros nolikums liedza prasītājiem jebkādu iespēju ņēstot tiesības, kas bija noteiktas direktīvā (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *laia* u.c., 19. punkts un tajā minētā judikatūra).

51 Šajā saistībā Tiesa ir precizējusi, ka Savienības tiesības pieļauj valsts iestādei atsaukties uz saprātīgu nolikuma termiņa izbeigšanos tikai tad, ja valsts iestāžu rīcības dēļ, to apvienojot ar nolikuma termiņu, privtpersonai pilnībā ir liegta iespēja ņēstot savas tiesības valsts tiesās (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Barth*, 33. punkts, kā arī lietā *laia* u.c., 21. punkts).

52 Iesniedzītāja uzskata, ka pamata lietās nolikuma termiņš ir sācies 1998. gada 1. janvārī un beidzies 2002. gada 31. decembrī, savukārt iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *van Calster* u.c. tika pasludināts tikai 2003. gada 21. oktobrī, tādēļ krietni pēc tam, kad bija beidzies pašais piecu gadu nolikuma termiņš. Tomēr minētā termiņa sākuma noteikšana 1998.

gada 1. janvārī, kā to pierāda prasības, kas Beļģijas tiesā tika celtas iepriekš minētajās apvienotajās lietās *van Calster* u.c., ieinteresētajām personām nav liegusi pilnībā iespēju ņēstot valsts tiesības, kuras tām piemīt saskaņā ar Savienības tiesībām.

53 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu lietā C-89/10 un trešo jautājumu lietā C-96/10 ir jāatbild, ka tādās apstākļos, kādi ir pamata lietā, Tiesas konstatējums par to, ka attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma atpakaļejošais spēks nav saderīgs ar Savienības tiesībām, spriedumā, kas pieņemts, pamatojoties uz līgumu sniegt prejudiciālu nolikumu, neietekmē noilguma termiņa sākumu, kas paredzēts valsts tiesību sistēmā attiecībā uz prasījumiem pret valsti.

Par tiesīšanu izdevumiem

54 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šā tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesīšanu izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku tiesīšanu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

- 1) **tādās apstākļos, kādi ir pamata lietā, Savienības tiesības pieļauj piemērot piecu gadu noilguma termiņu, kas valsts tiesību sistēmā ir noteikts prasījumiem pret valsti, prasībām par tādā nodokļu atgāšanu, kuri tikuši samaksāti, pārskatīti minētās tiesības, saskaņā ar “jauktu atbalsta un nodokļu sistēmu”;**
- 2) **Savienības tiesības pieļauj tādā valsts tiesiskā regulējumā, ar kuru apstākļos, kādi ir pamata lietā, privātpersonām tiek piešķirts ilgāks termiņš nodokļu atgāšanai no citas privātpersonas, kura ir iesaistījusies kā starpnieks un kura pirmās personas vārdā ir samaksājusi nodokļus valstij, lai gan, ja privātpersona šos nodokļus būtu tieši maksājusi valstij, šīs pirmās privātpersonas tiesības beigtos šā atgāšanas termiņā, atskatīties no kopējo tiesību sistēmas par nepamatotu maksājumu atgāšanas prasībām, ja privātpersonas, kas darbojas kā starpnieki, faktiski var pieprasīt no valsts summas, kuras, iespējams, ir samaksātas citu privātpersonu interesēs;**
- 3) **tādās apstākļos, kādi ir pamata lietā, Tiesas konstatējums par to, ka attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma atpakaļejošais spēks nav saderīgs ar Savienības tiesībām, spriedumā, kas pieņemts, pamatojoties uz līgumu sniegt prejudiciālu nolikumu, neietekmē noilguma termiņa sākumu, kas paredzēts valsts tiesību sistēmā attiecībā uz prasījumiem pret valsti.**

[Paraksti]

* Tiesvedības valoda – holandiešu.